نقش پروسس محصولات زراعتی در ایجاد فرصت‌های کاری در افغانستان

حمیدالله یونسی[1]، علی رضا بهزاد[2*]، سردار محمد هاشمی[3]

[1]دیپارتمنت اقتصاد زراعتی و انکشاف دهات، پوهنځی زراعت، پوهنتون اسلامی بین المللی افغان، کابل، افغانستان

[2]دیپارتمنت اقتصاد زراعتی، پوهنځی اقتصاد و توسعه زراعتی، پوهنتون ملی علوم زراعتی و تکنالوژی افغانستان، کندهار، افغانستان

[3]دیپارتمنت مدیریت محصولات زراعتی، پوهنځی اقتصاد و توسعه زراعتی، پوهنتون ملی علوم زراعتی و تکنالوژی افغانستان، کندهار، افغانستان

[*]ایمیل آدرس نویسنده مسؤل: Alirizabehzad2015@gmail.com

چکیده

افغانستان با داشتن منابع فراوان و ظرفیت بالای تولید محصولات زراعتی و حیوانی یکی از کشورهای عمده تولید کننده این محصولات به شمار می‌رود. سکتور زراعت می‌تواند در ایجاد فرصت های کاری نقش برازنده یی داشته باشد. اما، اکثریت نیروی بشری مصروف در سکتور زراعت در فعالیت‌های قبل از برداشت و فیصدی کم آن در فعالیت‌های بعد از برداشت بالخصوص فعالیت‌های پروسس و بسته بندی این محصولات مصروف هستند. با وجود که معیشت زندگی اکثریت نفوس این کشور را سکتور زراعت و مالداری تشکیل داده، اکثریت نفوس در این سکتور مصروف اند، ولی هنوز هم افغانستان از جمله کشورهای هستند که بیکاری یکی از معضلات جدی در این کشور می باشد. هدف از این تحقیق تحلیل و بررسی فرصت‌های شغلی در پروسس محصولات زراعتی و حیوانی بوده تا با راهکارهای عملی سبب کاهش بیکاری در مناطق روستایی و شهری کشور شود. در این تحقیق مروری کتابخانه‌ای سعی شده است تا بر نقش پروسس محصولات زراعتی در ایجاد فرصت‌های کاری توجه شود. در این مطالعه از ارقام دست دوم استفاده شده است. یافته ها و نتایج این تحقیق نشان میدهد که پروسس محصولات زراعتی و حیوانی از ظرفیت بالای جذب نیروی بشری بر خوردار است. همچنان نتایج تحقیق نشان میدهد که سکتورهای فرعی زراعت در زون جنوب تا 60% و در زون جنوب غرب بیشتر از 70% در اشتغال سهم دارد. در این تحقیق توسعه صنایع کوچک و بزرگ پروسس محصولات زراعتی و حیوانی نظر به زون‌های زراعتی یکی از راه حل ممکن برای کاهش بیکاری در کشور پشنهاد می‌گردد.

کلمات کلیدی: افغانستان، اشتغال، بیکاری، پروسس محصولات زراعتی، فرصت‌های کاری

مقدمه

الحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

افغانستان با منابع زراعتی غنی و ظرفیت بالای تولید محصولات زراعتی، از جمله کشورهای عمده تولید کننده محصولات زراعتی در منطقه تبدیل شده است. با این وجود، عوامل مانند ضایعات بعد از رفع حاصل محصولات زراعتی، کمبود زیربناهای صنعتی مناسب و نبود تسهیلات مالی مناسب باعث عدم پیشرفت در صنایع پروسس و ارزش افزایی محصولات زراعتی شده است. زراعت از جمله بخش‌های مهم و اساسی اقتصادی است که تولیدات آن دارای نقش بنیادی در تداوم حیات انسانی می باشد (Karimi et al., 2019).

از این رو، ایجاد فرصت‌های کاری، توسعه صنایع پروسس محصولات زراعتی و توجه به زنجیره ارزش محصولات زراعتی یکی از عوامل مهم و موثر در انکشاف اقتصادی و رشد سکتور زراعت در یک کشور می باشد. امروزه، توجه خاص اکثر کشورهای رو به انکشاف به ایجاد فرصت‌های شغلی و بلند بردن ظرفیت نیرو کار و همچنان مهیا نمودن بسترمناسب برای توسعه فرصت‌های شغلی از ابزار های پیشرفته اقتصادی کشورهای در حال انکشاف به حساب می‌آید (Wang, 2021)، ایجاد فرصت‌های کاری در سکتور زراعت با مؤثریت و اثر بخشی زیاد به توسعه اقتصادی منجر می‌گردد (Saunila, 2020). از جانب دیگر با سرعت گرفتن و ازدیاد توسعه اقتصادی و جایگزین شدن ماشین‌آلات بجای نیروی بشری فرصت‌های شغلی کاهش پیدا می‌کند. جایگاه و نقش روستاها درعوامل انکشاف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی در مقیاس‌های منطقه‌ای، ملی و جهانی و نتایج عدم انکشاف مناطق روستایی، مانند فقر، افزایش نا برابری، رشد سریع جمعیت، بیکاری، مهاجرت و بیسوادی سبب توجه بیشتر به ایجاد فرصت کاری در روستاها شده است (Wang, 2021).

در این اواخر در کشورهای جهان به ویژه کشورهای در حال انکشاف تلاش بر ایجاد ارتباط میان تعلیم و تربیه مسلکی، تحصیلات عالی و مهارت‌های شغلی بعد از فراغت توجه شده است، زیرا بدون شک پوهنتون‌ها و نهاد های مسلکی نقش برازنده یی بر ایجاد مهارت‌های شغلی در گروه سنی جوانان در بازار کار دارند. بنا بر این توسعه و پیشرفت جامعه و کشور به طور عام به آموزش و به طور خاص به آموزش عالی وابسته است. در واقع، روند توسعه اقتصادی-اجتماعی هر کشور را در نهایت منابع انسانی آن تعین می‌کند، بهره برداری کامل از قوای بشری به خصوص قشر تحصیل کرده یکی از اهداف راهبردی توسعه هر کشور در نظر گرفته می شود.بناً، محصلان و فارغان رشته‌های زراعت نقشی تعین‌کننده در پیشرفت و توسعه زراعت در ابعاد

مختلف علمی و عملی دارند (Pezeshkirad et al., 2007). در سال (1402) مطابق به (1444) هجری قمری، علی سردار شهرکی و مهیم تاش در نتیجه تحقیق خود چنین بیان داشتند که، با توسعه و حمایت از صنایع کوچک زراعتی-روستایی و پروسس محصولات زراعتی در منطقه سیستان ایران بیکاری کاهش چشمگیر را در منطقه تجربه کرده است. زهرا قاسمی و علی اصغر میرکزاده در سال (1402) مطابق به (1444) هجری قمری دریافتند که پروسس محصولات زراعتی و ایجاد صنایع کوچک زراعتی در دهات سبب کاهش قابل ملاحظه بیکاری در بین معلولین در شهرستان کرامانشاه ایران شده است.

این واقعیت هم برای همه هویدا است که با افزایش رشد اقتصادی یک کشور سهم سکتور زراعت در فرصت‌های کاری کاهش میابد، دولت‌ها سعی می‌ورزند تا با حمایت از بخش سکتور زراعت روند رشد اقتصادی را تسریع بخشند (Anderson et al., 2013). یافته‌های تحقیقات قبلی نشان میدهد که با افزایش شغل‌های (Off-Farm) در دهات در کشور چین، درآمد خانواده‌ها در روستاها نیز افزایش میابد. البته این فعالیت‌ها اکثراً در بخش ارزش افزایی و پروسس محصولات زراعتی می باشد. در سال (2018) مطابق به (1439) هجری قمری نتایج تحقیقات در نایجریه نشان می‌دهد که با توسعه زنجیره ارزش محصولات زراعتی و پروسس محصولات زراعتی و حیوانی، نرخ بیکاری در این کشور کاهش قابل ملاحظه داشته است (Ogbanga , 2018). نتایج مطالعات در سال (2022) مطابق به (1443) هجری قمری در کشورهای افریقایی نشان میدهد که صنایع پروسس محصولات زراعتی ظرفیت بالای برای ایجاد فرصت‌های شغلی در کشورهای گانا، تانزانیا و ایتوپیا دارند. با فعال ساختن فابریکه‌های پروسس محصولات زراعتی خوارکی و غیر خوراکی این کشورها توانسته اند فیصدی بیکاری را در کشورهای خود تا اندازه زیاد کاهش بدهند (Kubik et al., 2022).

تقاضا برای زمین‌های زراعتی مناسب به منظور تولید محصولات زراعتی در سطح جهان رو به افزایش است (Lambin & Meyfroidt, 2011). برای رسیدگی به این چالش جهانی، توسعه و انکشاف کمپنی‌های پروسس محصولات زراعتی و ایجاد فرصت‌های کاری بیشتر در این سکتور و زنجیره ارزش افزایی محصولات زراعتی یک راه حل بلقوه ممکن پشنهاد می‌شود (Deininger, 2013). سکتور زراعت طی سال‌های متمادی یکی از منابع ابتدایی درآمد مردم افغانستان بوده که در حدود (70%) نفوس این کشور در دهات زندگی می‌کند (Leao et al., 2018). از مجموع این (70%) اکثریت مطلق آن در سکتور زراعت مصروف هستند. بیشترین اقلام صادراتی این کشور را محصولات زراعتی و حیوانی تشکیل داده و اقتصاد این کشور روی

سکتور زراعت متمرکز می باشد. در حدود (40%) از نیرو کار در افغانستان مصروف کاروبارهای زراعتی هستند (World Bank, 2018).

این مقاله علمی به موضوع حیاتی و اساسی نقش پروسس محصولات زراعتی در ایجاد فرصت‌های کاری در افغانستان می پردازد. پروسس محصولات زراعتی یکی از فعالیت‌های اصلی و مهم اقتصادی افغانستان با در نظر داشت نیازمندی‌ها و فرصت‌های ایجاد شغلی از طریق صنایع پروسس محصولات زراعتی به شمار می‌رود. این مقاله نه تنها به رونق اقتصادی افغانستان کمک خواهد کرد، بلکه می تواند به کاهش بیکاری، تقویت امنیت غذایی و افزایش درآمد دهاقین و کارگران بلقوه در بازار کار در این کشور کمک کند. در این مقاله سعی می‌گردد تا به تاثیرات عمده و اساسی که توسعه پروسس محصولات زراعتی می تواند بر اقتصاد و جوامع روستایی و شهری افغانستان داشته باشد، توجه گردد. با ارائه مطالعات مروری و آمارهای مربوط، این تحقیق به تحلیل عمیقی از اثرات مثبت مانند ایجاد فرصت‌های شغلی متنوع در زنجیره پروسس محصولات زراعتی و افزایش سطح درآمد دهاقین و کارگران پرداخته است.

در افغانستان در نتیجه چندین دهه کمک‌های مستقیم و غیر مستقیم در بخش زراعت و مالداری پیشرفت‌های قابل توجه در بخش‌های تولید ، کیفیت، بازاریابی و ارزش افزایی محصولات زراعتی صورت گرفته است. اما، به اهمیت نقش پروسس محصولات زراعتی و مالداری در ایجاد فرصت‌های شغلی تا هنوز تحقیق علمی مشخص صورت نه گرفته است. افغانستان با داشتن فیصدی زیاد نیروی بشری بیکار ضرورت به تحقیق فرصت‌های ممکن در بخش سکتور زراعت دارد، از جمله این فرصت‌ها، پروسس محصولات زراعتی یکی از راه‌های ممکن و بلقوه برای کاهش بیکاری در این کشور می باشد. بناً، توسعه کمپنی‌های پروسس محصولات زراعتی به عنوان یکی از راهکارهای کلیدی برای ایجاد فرصت‌های کاری در افغانستان مورد توجه قرار گرفته است. برای به ثبوت رساندن این مسئله از نمونه‌های موفق و کارا از سایر کشورهای که آنها از توسعه صنایع پروسس محصولات زراعتی بهره برده اند الگو برداری شوند (Reardon et al., 2009; Mizik et al., 2025). تمام محورهای مقاله بالای این موضوع می پردازند که آیا توسعه صنایع پروسس محصولات زراعتی می تواند نقش مهم در ایجاد فرصت‌های کاری و توسعه اقتصاد پایدار در افغانستان ایفاء کند یا خیر؟

افغانستان با داشتن ظرفیت بالای زراعتی و تولیدات فراوان با توسعه صنعت پروسس محصولات زراعتی، می تواند با استفاده از این منابع، پیشرفت قابل توجهی در بخش های اجتماعی-اقتصادی خود تجربه کند (Barrett et al., 2022). توسعه شرکت‌های پروسس محصولات

زراعتی و یا هم پروسس محصولات زراعتی در سطح خانواده به عنوان یکی از راهکارهای کاهش بیکاری و توسعه پایدار در مناطق روستایی و شهری افغانستان می تواند اثرات مثبت چشمگیری داشته باشد.

هدف تحقیق بررسی تاثیرات توسعه صنایع پروسس محصولات زراعتی بر ایجاد فرصت‌های کاری در افغانستان؛ و بررسی چالش‌ها و موانع که ممکن است سد راه توسعه صنایع پروسس محصولات زراعتی در افغانستان وجود داشته باشد؛ و همچنین ارایه راهکار های عملی و موثر برای تسهیل و تشویق صنایع پروسس محصولات زراعتی در افغانستان.

روش و مواد تحقیق

این تحقیق از نوع مروری تحلیلی بوده که با توجه به نتایج تحقیقات قبلی و ارقام دست دوم تحلیل و بررسی صورت گرفته است. تحقیقات علمی مرتبط و گزارش‌های نهادهای بین المللی در کشور و کشورهای همجوار منابع اصلی این تحقیق را تشکیل میدهد. محققان در این مطالعه سعی کرده است از مرور بروز ترین مقالات علمی گذشته یک راهکار عملی جهت کاهش بیکاری از طریق پروسس محصولات زراعتی پیشنهاد نمایند. قسمیکه در بخش اهمیت تحقیق بیان گردید اولین بار است در افغانستان یک تحقیق مروری در مورد نقش پروسس محصولات زراعتی بر ایجاد و افزایش فرصت های کاری صورت می گیرد، بناً در این مورد منابع و ارقام مشخص در دسترس محققان وجود ندارد.

نتایج و بحث

در کشورهای روبه انکشاف سهم سکتور زراعت در اشتغال‌زایی از اهمیت بالای برخوردار بوده است. از این‌رو، فیصدی بیشتر و توجه زیاد در محور فعالیت‌های قبل از برداشت معطوف می باشد، در حالیکه بیشترین فرصت‌ها برای ایجاد اشتغال در سکتور زراعت در فعالیت‌های بعد از برداشت محصولات زراعتی مخصوصاً پروسس محصولات زراعتی که با سرمایه کم نیز قابل ایجاد است، موجود می باشد. افغانستان نیز نظر به شرایط اقلیمی و محصولات خاص برای هر زون این ظرفیت را دارد تا برای نیروی بشری بیکار در مارکیت فرصت‌های کاری ایجاد کند. البته، این فرصت‌ها نظر به زون اقلیمی و نوع محصولات تفاوت دارد. چالش بیکاری و نبودن فرصت‌های اشتغال نه تنها دامن‌گیر افغانستان بوده، بلکه کشورهای همسایه نیز از این حالت رنج میبرند.

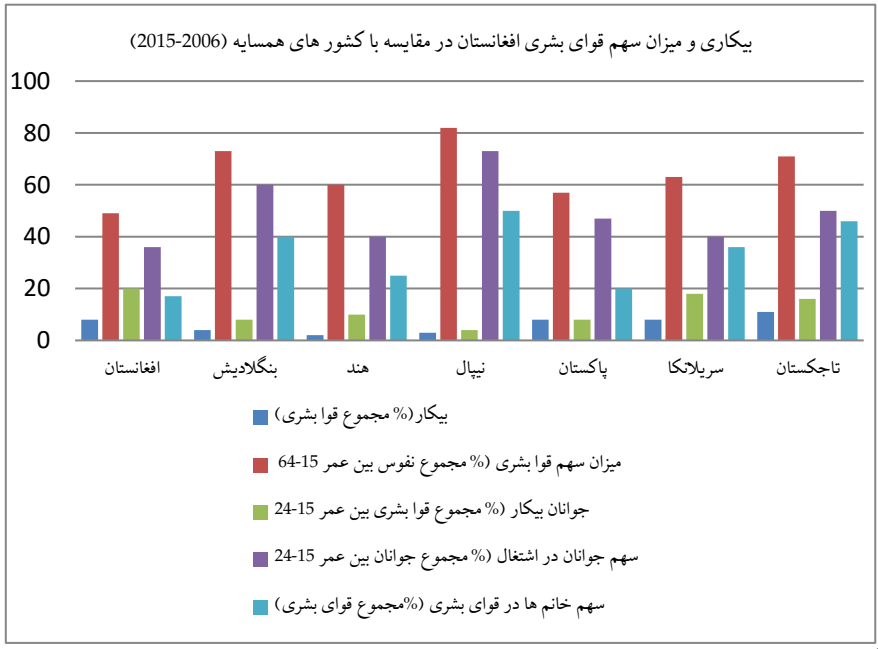

گراف 1: بیکار و میزان سهم قوای بشری افغانستان در مقایسه با کشورهای همسایه World Bank, 2018

در گراف 1 افغانستان با شش کشور همجوار خود از سال 2006-2015 مطابق به 1427-1436 هجری قمری مقایسه شده است، از مجموعه ای نیروی‌بشری در بازار کار تنها افغانستان و تاجکستان فیصدی بالاتر بیکاری را دارد، درحالیکه فیصدی بیکاری در کشورهای چون بنگلادیش، هند، نیپال، پاکستان و سریلانکا کمتر اند. این به این معنا نیست که کشورهای فوق از جمله کشورهای صنعتی دنیا است، بلکه این کشورها بالای صنایع کوچک پروسس محصولات زراعتی و صنایع کوچک دستی سرمایه‌گذاری کرده است، افغانستان می تواند از صنایع کوچک دستی بنگلادیش و صنایع کوچک پروسس محصولات زراعتی نیپال الگوبرداری کند. در بین این کشورها نیپال فیصدی بلند در حدود (90) فیصد اشتراک نیروکار را در مارکیت داشته و کمترین فیصدی نیرو بیکار این کشور را جوانان تشکیل میدهد. سهم خانم‌ها در بازار کار به ترتیب نیپال، تاجکستان و بنگلادیش از زیاد به کم و آخرین رتبه را افغانستان به خود اختصاص داده است(Karami et al., 2019). در سال 2007 مطابق به (1428) هجری قمری نتایج تحقیقات بیان داشتند که مهارت‌های محصلان بعد از فراغت باعث خلاقیت و نوآوری شده و سبب ایجاد فرصت‌های اشتغال به خود و دیگران میشوند (Pezeshkirad et al., 2007).

افغانستان می تواند از نتیاج تحقیقات متذکره و مودل‌های نیپال و بنگلادیش برای جلوگیری از افزایش بیکاری و توسعه صنایع کوچک و بزرگ پروسس محصولات زراعتی و حیوانی استفاده کند. قابل ذکر است که فرصت‌های اشتغال در افغانستان تنها در بخش زراعت نه بلکه در بخش‌های فرعی پروسس محصولات این سکتور نیز موجود است. فیصدی زیاد دهاقین در

افغانستان در کنار مزرعه‌داری به کسب و کار دامداری نیز مصروف هستند، بناً سکتور فرعی مالداری همچنان از ظرفیت بالای جذب نیروکار برخوردار می باشد.

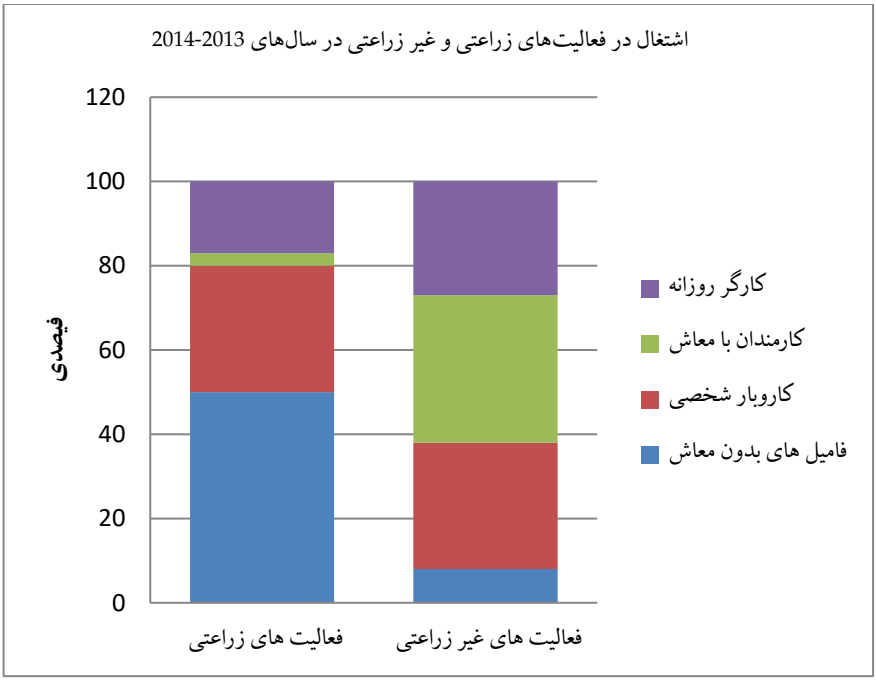

گراف 2: اشتغال در فعالیت‌های زراعتی و غیر زراعتی در سال‌های 2014-2013

در گراف 2 به شکل واضح بیان شده است که در بخش سکتور فرعی زراعت (مزرعه‌داری) فیصدی بیشتر اشتغال را کاروبار های شخصی تشکیل میدهد. یعنی هنوزهم فرصت برای ایجاد اشتغال در این بخش وجود دارد. در حالیکه در بخش مالداری نوع اشتغال متفاوت است، فیصدی اکثریت مطلق را در این بخش از نوع فامیل‌های بدون مزد تشکیل داده و از نوع کاروبار شخصی کم به نظر میرسد. قسمیکه در این گراف مشاهده میگردد اشتغال از نوع معاش بسیار کم بوده حتی در بعضی مناطق کاملا وجود ندارد. بناً، در هر دو بخش فرعی سکتور زراعت این ظرفیت وجود دارد تا با تاسیس کمپنی‌های کوچک و بزرگ پروسس محصولات زراعتی و لبنی فرصت ایجاد اشتغال از نوع معاش را افزایش داد.

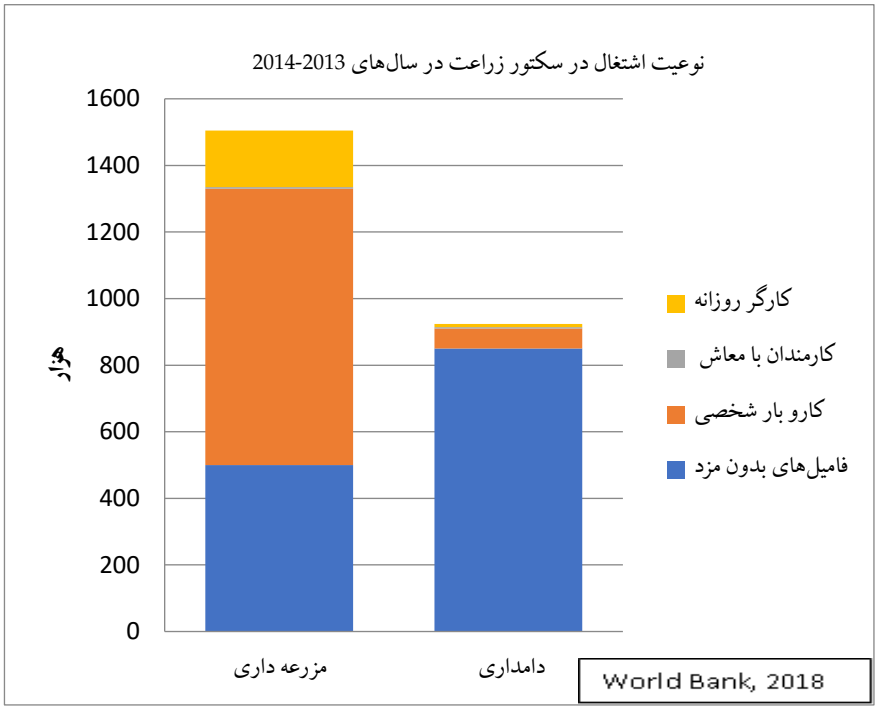

گراف 3: نوعیت اشتغال در سکتور زراعت در سال‌های 2013-2014

در گراف فوق 3 در سال‌های بین 2013-2014 مطابق به 1435-1434 هجری قمری وضعیت بازار کار و اشتغال به بخش های زراعتی و غیر زراعتی بیان شده است. در این گراف به شکل واضح نشان میدهد که فامیل‌های بدون معاش در بخش فعالیت های زراعتی خیلی زیاد بوده و در حدود (45%) فامیل‌ها در بخش فعالیت های زراعتی مصروف هستند ولی کدام مزد یا معاش دریافت نمی‌کند. درحالیکه فیصدی کارمندان با معاش در فعالیت‌های غیر زراعتی به مراتب بلندتر از فعالیت های زراعتی هستند. همچنان فیصدی کارگران روزانه در فعالیت های غیر زراعتی نسبت به فعالیت های زراعتی زیادتر بوده که نشان دهنده عدم فعالیت‌های پروسس محصولات زراعتی را نشان میدهد. با در نظر داشت این دو مسله میتوان گفت که بنابر کم بودن فیصدی سهم اشتغال از نوع کارمندان با معاش و کارگر روزانه در بخش فعالیت‌های زراعتی، ظرفیت ایجاد اشتغال در پروسس و زنجیره ارزش افزایی محصولات زراعتی و لبنی وجود دارد، که در نتیجه‌ای ایجاد این فرصت ها افغانستان به کاهش بیکاری در سطح ملی دست خواهند یافت.

یک تعداد کاروبار های شخصی که در این بخش وجود دارد، تنها توانسته برای خود و اعضای فامیل خود زمینه کار ایجاد کند، با توسعه دادن این صنایع به شکل تجارتی فرصت ایجاد اشتغال

نیز زیاد میگردد. البته برای تمام شهرها و دهات افغانستان پالیسی مشابه برای ایجاد فرصت‌های کاری نتیجه خوبی نخواهد داشت، زیرا نوع محصول، فعالیت‌ها و سطح اشتغال فعلی نظر به هر زون و شهر فرق دارد. بناً به اساس تحلیل درست از وضعیت فعلی موجود میتوان به کاهش بیکاری در سطح ملی کمک کرد. برای بررسی و تحلیل درست این مطلب به گراف (4) بیشتر وضاحت داده شده است.

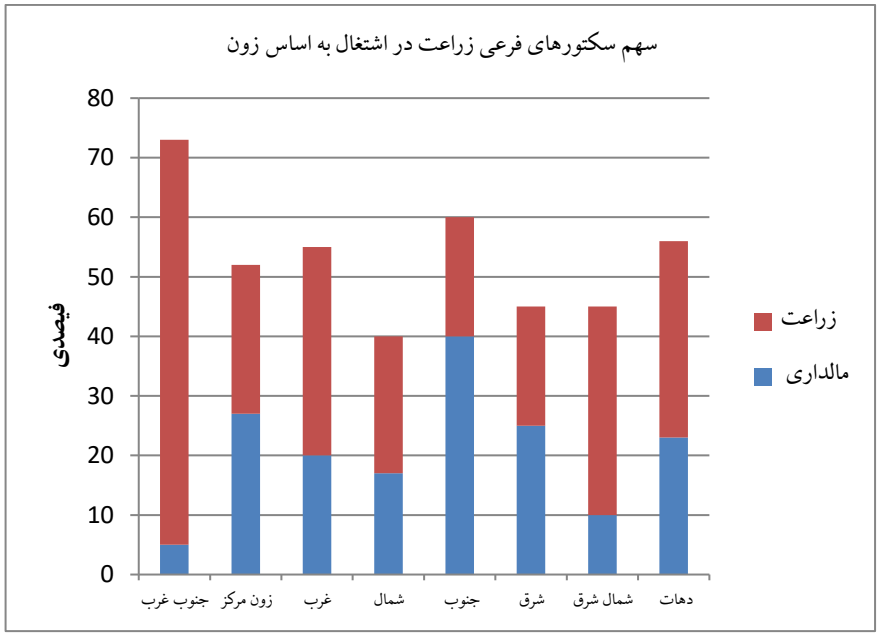

گراف 4: سهم سکتورهای فرعی زراعت در اشتغال به اساس زون World Bank, 2018

در گراف فوق فیصدی نوعیت اشتغال در زون‌های مختلف افغانستان بیان شده است. در زون جنوب غرب سکتور فرعی مالداری و لبنیات نقش ناچیز در اشتغال دارند، یکی از دلایل عمده آن عدم چراگاه‌های کافی و موجودیت دشت‌های خشک و عاری از چراگاه می باشد. بناً، در کوتاه مدت نقش سکتور مالداری برای ایجاد فرصت‌های شغلی در این زون موثر واقع نمی‌شود. پس در زون جنوب غرب ظرفیت ایجاد فرصت‌های کاری در بخش پروسس محصولات زراعتی ممکن بوده و در کاهش بیکاری این زون نقش مهم را بازی کرده می تواند.در حالیکه در زون جنوب و زون مرکز نه تنها در بخش پروسس محصولات زراعتی،بلکه در بخش پروسس محصولات لبنی و چرم نیز فرصت و ظرفیت خوبی موجود است.

نتیجه گیری

پروسس محصولات زراعتی و حیوانی می تواند به منظور جلوگیری از افزایش بیکاری در کشور نقش اساسی را بازی کند. کشورهای مثل نیپال، بنگلادیش، هند و پاکستان توانسته اند با توسعه صنایع پروسس محصولات زراعتی و حیوانی فیصدی نفوس بیکار را تا حد ممکن کاهش دهد. بناً، راهکار های عملی جهت تشویق صنایع پروسس محصولات زراعتی و کاهش سطح بیکاری تشویق صنایح کوچک پروسس محصولات زراعتی نظر به زون های زراعتی و موجودیت سکتور های فرعی زراعتی و مالداری در سطح خانواده قابل تطبیق می باشند. چالش های موجود سد راه صنایع پروسس محصولات زراعتی و فرصت‌های ممکن شغلی در افغانستان نظر به تولیدات خاص نظر به زون‌های زراعتی و غالب بودن سکتور فرعی مالداری در بعضی مناطق فرق دارد. عدم دسترسی دوامدار به مواد خام زراعتی جهت پروسس و کمبود زیربناها از جمله چالش های عمده صنایع پروسس میباشند. در زون‌های مرکزی و شمال شرقی میتوان از فرصت‌های موجود در هر دو سکتور فرعی زراعتی و مالداری مساویانه بهره ببرد. پروسس محصولات زراعتی با ارزش چون انگور، انار، هینگ، انجیر و سایر میوه‌جات تازه و خشک از اهمیت بسزای در کاهش بیکاری و افزایش درآمد دهاقین و درآمد ملی در سطح کشور برخوردار است.

پشنهادات

1. افغانستان که از جمله کشورهای وارداتی است، محصولات پرورسس شده زراعتی و لبنی از اقلام مهم وارداتی در این کشور می باشد، بناً تقاضا برای محصولات پروسس شده به اندازه کافی وجود دارد که میتوان با توسعه صنایع و کمپنی‌های پروسس محصولات زراعتی از این فرصت استفاده کرده و سبب کاهش بیکاری در کشور شود.
2. در پروسس محصولات لبنی (پنیر، دوغ و غیره) بطور عصری و معیاری تا هنوز سرمایه‌گذاری کافی صورت نه گرفته است، سرمایه‌گذاران می تواند از فرصت تجارتی در بازار استفاده کرده و سبب کاهش بیکاری گردد.
3. اگر دولت سهولت‌های بیشتر به سرمایه‌گذاران پروسس محصولات زراعتی و حیوانی ایجاد کنند، در نتیجه آن نفوس بیکار در کشور کاهش خواهند یافت.

4. نهادهای علمی و تحصیلی می تواند با بلند بردن ظرفیت‌های عملی برای فارغان و ایجاد خلاقیت و نوآوری در آنها سبب افزایش کارآفرینان جوان در بخش‌های مربوطه شده و درکل باعث کاهش بیکاری در کشور می‌گردد.
5. تشویق و حمایت دولت از کمپنی‌های پروسس محصولات زراعتی با پائین آوردن مالیه و معرفی محصولات شان در بازارهای داخلی و خارجی تا بقاء وحیات این کمپنی‌ها تضمین گردیده و در استخدام نیروی بشری بشکل پایدار سهم داشته باشند.

منابع

قاسمی و میرک زاده. (2023). شناسایی مؤلفه‌ها و راهکارهای توسعه کارآفرینی در میان معلولان (مورد مطالعه نواحی روستایی بخش کوزران در شهرستان کرمانشاه). *راهبردهای کارآفرینی در کشاورزی، 10*(2)، 1-14.

Anderson, K., Rausser, G., & Swinnen, J. (2013). Political economy of public policies: Insights from distortions to agricultural and food markets. *Journal of Economic Literature, 51*(2), 423–477. https://doi.org/10.1257/jel.51.2.423

Barrett, C. B., Reardon, T., Swinnen, J., & Zilberman, D. (2022). Agri-food value chain revolutions in low- and middle-income countries. *Journal of Economic Literature, 60*(4), 1316–1377. https://doi.org/10.1257/jel.20201539

Deininger, K. (2013). Global land investments in the bio-economy: Evidence and policy implications. *Agricultural Economics, 44*(S1), 115–127. https://doi.org/10.1111/agec.12063

Karimi, A., Khosrowjerdi, M., & Rastegari, H. (2019). Ranking of agricultural development in Fars Province with combine of ANN and GIS. *Geography and Development, 17*(56), 195–214.

Kubik, Z., Getahun, T. D., Omari, R., & Oueslati Zlaoui, M. (2022). *Can the agroprocessing sector create jobs in Africa?* [Working paper]. World Bank.

Lambin, E. F., & Meyfroidt, P. (2011). Global land use change, economic globalization, and the looming land scarcity. *Proceedings of the National Academy of Sciences, 108*(9), 3465–3472. https://doi.org/10.1073/pnas.1100480108

Leao, I., Ahmed, M., & Kar, A. (2018). *Jobs from agriculture in Afghanistan*. World Bank. https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1267-0

Mizik, T., Nagy, J., Molnár, E. M., & Maró, Z. M. (2025). Challenges of employment in the agrifood sector of developing countries: A systematic literature review. *Humanities and Social Sciences Communications, 12*, Article 62. https://doi.org/10.1057/s41599-024-04308-3

Ogbanga, A. (2018). Agricultural development and employment generation in Nigeria. *International Journal of Advanced Studies in Ecology, Development and Sustainability, 5*(1), 1–22.

Pezeshkirad, G. H., Mohtasham, H. R., & Feli, S. (2007). Assessing the quality of agricultural extension and education field from the viewpoint of graduates in Tarbiat Modares University. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal* [In Persian].

Reardon, T., Barrett, C. B., Berdegué, J. A., & Swinnen, J. F. M. (2009). Agrifood industry transformation and small farmers in developing countries. *World Development, 37*(11), 1717–1727. https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2008.08.023

Sardar Shahraki, A., & Tash, M. (2023). Prioritization of factors affecting the development of rural-agricultural entrepreneurship in Sistan region. *Journal of Entrepreneurship and Agriculture*.

Saunila, M. (2020). Innovation capability in SMEs: A systematic review of the literature. *Journal of Innovation & Knowledge, 5*(4), 260–265. https://doi.org/10.1016/j.jik.2019.11.002

Wang, J. (2021). A management model of small-and medium-sized enterprises based on deep learning algorithm. *Scientific Programming, 2021*, Article 5530516. https://doi.org/10.1155/2021/5530516

World Bank. (2018). *World development report 2019: The changing nature of work*. World Bank. https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1328-3

Role of Agricultural Production Process on Creation of Employment Opportunities in Afghanistan

Hamidullah Yuonisi[1], Ali Reza Behzad[2*], Sardar Mohammad Hashimi[3]
[1]Department of Agricultural Economics & Rural Development, Faculty of Agriculture, Afghan International Islamic University, Kabul, Afghanistan
[2]Department of Agricultural Economics, Faculty of Agricultural Economics and Extension, Afghanistan National Agricultural Sciences and Technology University, Kandahar, Afghanistan
[3]Department of Agribusiness, Faculty of Agricultural Economics and Extension, Afghanistan National Agricultural Sciences and Technology University, Kandahar, Afghanistan
[*]Corresponding: Alirizabehzad2015@gmail.com

Abstract

Afghanistan, with its abundant natural resources and considerable potential for producing agricultural and livestock products, is regarded as one of the major producers of these commodities. The agricultural sector has significant potential to play a prominent role in creating employment opportunities. However, the majority of the workforce engaged in agriculture is involved in pre-harvest activities, while only a small proportion is employed in post-harvest activities, particularly in the processing and packaging of agricultural and livestock products. The main objective of this study is to examine and assess employment opportunities in the processing of agricultural and livestock products and to identify practical strategies for reducing unemployment in both rural and urban areas of the country. This library-based review seeks to highlight the role of agricultural product processing in generating employment opportunities. The study draws on secondary data obtained from reports published by international organizations and previously published academic and research articles. The findings indicate that the processing of agricultural and livestock products has considerable potential to absorb a large workforce and generate employment opportunities. Furthermore, the results reveal that agricultural subsectors account for up to 60% of employment in the Southern Zone and more than 70% in the Southwestern Zone. Accordingly, this study recommends the development and expansion of small- and large-scale agro-processing and livestock-processing industries, taking into account the specific characteristics

and potential of different agricultural zones, as a viable strategy for reducing unemployment in Afghanistan.

Keywords: Afghanistan, Employment, Opportunities, Process of Agricultural Products, Unemployment